

Obrazac Metodičkih preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda predmetnih kurikuluma i međupredmetnih tema za osnovnu i srednju školu	
OSNOVNI PODATCI	
Ime i prezime	Anita Hršak
Zvanje	učiteljica savjetnica
Naziv škole u kojoj ste trenutno zaposleni	OŠ „Grigor Vitez“, Osijek
Adresa elektroničke pošte	hrsak.anita@gmail.com , anita.hrsak@skole.hr
Naslov Metodičkih preporuka	Prapovijest na hrvatskome povijesnom prostoru – odabrani primjeri – ponavljanje
Predmet (ili međupredmetna tema)	Povijest
Za međupredmetnu temu navesti u okviru kojeg nastavnoga predmeta, sata razrednika ili izvannastavne aktivnosti se izvodi.	
Razred	5.
OBVEZNI ELEMENTI	
Odgojno-obrazovni ishod (oznaka i tekst iz kurikuluma predmeta ili međupredmetnih tema objavljenih u NN)	POV OŠ A.5.1. Učenik objašnjava dinamiku i promjene u pojedinim društvima u prapovijesti i starome vijeku. POV OŠ C.5.1. Učenik obrazlaže važnost širenja izuma i tehnologije u prapovijesti i starome vijeku. POV OŠ B.5.1. Učenik objašnjava gospodarsku aktivnost pojedinih zajednica i njihovu važnost za razvoj društva u prapovijesti i starome vijeku. POV OŠ E.5.1. Učenik obrazlaže važnost povijesti, uspoređuje različite ideje, umjetnosti, predmete svakodnevne uporabe te pojavu pismenosti u prapovijesti i starome vijeku. POV OŠ E.5.2. Učenik objašnjava obilježja religija u civilizacijama i kulturama staroga svijeta.
Tijek nastavnog sata	Uvodni dio sata - rješavanje zadatka izrađenog u digitalnom alatu Learning Apps (ponavljanje kamenoga i metalnog doba)

- najaviti da će se na izabranim primjerima ponoviti kameno i metalno doba na hrvatskome povijesnom prostoru

Glavni dio sata

- podijeliti učenike u grupe, broj grupa ovisi o broju učenika, najoptimalnije bi bilo 6 ili 8 učenika u jednoj grupi (svaka grupa se dijeli na dva tima, 3+3 ili 4+4)

- zadatci za učenike:

1. Je li krapinski neandertalac bio na visokom stupnju razvoja? Odgovorite u obliku sastavka koji mora sadržavati uvod u kojemu se u najmanje dvije rečenice navodi o čemu se u problemskom zadatku raspravlja te na temelju kojih izvora ste došli do odgovora na postavljeno pitanje. U razradi objasnite u najmanje četiri rečenice način na koji ste došli do zaključka. U zaključku u najmanje dvije rečenice navedite odgovor na postavljeno pitanje te zašto ste donijeli takav zaključak.

- učenici odgovore na ovaj problemski zadatak daju na temelju stečenog znanja, tvrdnji koje su dobili na listiću (tvrdnje se nalaze u prilogima), a dodatne informacije mogu potražiti i na sigurnim internetskim stranicama - Hrvatska enciklopedija - <http://www.enciklopedija.hr/> (posjet 3. srpnja 2019.)

Kraneamus - muzej krapinskih neandertalaca – <http://www.mkn.mhz.hr/> (posjet 3. srpnja 2019.)

2. Izradite poster o vučedolskoj kulturi.

Na posteru mora biti najmanje jedan crtež, naslov te četiri karakteristike/informacije kojima biste predstavili/opisali vučedolsku kulturu.

- poster se izrađuje na papiru veličine A4

- internetska stranica za pretraživanje

Muzej vučedolske kulture – <http://vucedol.hr/hr/> (posjet 3. srpnja 2019.)

- učitelj navodi ukupno vrijeme koje učenici imaju za odraditi zadatke

- učenici se unutar grupe dijele na dva tima prema tome jesu li vještiji u pisanom ili likovnom izričaju.

Metoda World cafe:

- jedan tim radi prvi zadatak, drugi tim radi drugi zadatak; nakon nekog vremena, samostalno unutar grupe odlučuju koliko im je vremena potrebno, mijenjaju zadatak, učenik – domaćin ostaje pored svog zadatka i objašnjava što su radili novim članovima koji nadopunjuju zadatak

- izlaganje učenika - domaćina

	<p>- aktualizacija (ukoliko je moguća) – razgovor s učenicima koliko im je u radu pomoglo znanje koje su dobili posjetom muzeju Kraneamus i Muzeju vučedolske kulture</p> <p>- formativno i/ili sumativno vrednovanje (u ovom slučaju preporučujem formativno vrednovanje) rada svake grupe</p> <p>Završni dio sata</p> <p>- samovrednovanje i vrednovanje grupnog rada u digitalnom alatu Mentimeter ili minuta za kraj</p> <p>Tijekom sata koriste se tehnički koncepti: Vrijeme i prostor, Uzroci i posljedice, Kontinuitet i promjena, Rad s povijesnim izvorima, Povijesna perspektiva, Usporedba i sučeljavanje.</p>
<p>Opis svih aktivnosti (što rade učenici, a što učitelj/nastavnik)</p>	<p>Uvodni dio sata</p> <p>Učitelj daje učenicima poveznicu za digitalni alat.</p> <p>Učenik radom u digitalnom alatu Learning Apps razlikuje karakteristike starijega i mlađega kamenog doba te metalnog doba.</p> <p>https://learningapps.org/watch?v=p0huhfo1v19</p> <p>Učenik usmeno izlaže rezultate rada u digitalnom alatu.</p> <p>Učitelj najavljuje što će učenici raditi .</p> <p>Glavni dio sata</p> <p>Učitelj dijeli učenike u grupe te objašnjava zadatke.</p> <p>Učenik se sa suučenicima dijeli u timove unutar grupe prema vlastitim sklonostima pisanom ili likovnom izričaju.</p> <p>1. tim – učenik radom u grupi, koristeći stečeno znanje, tvrdnje na radnom listiću te informacije do kojih je došao na internetu, analizira što je mogao i znao krapinski neandertalac u odnosu na čovjekove pretke prije njega</p> <p>- učenik radom u grupi, koristeći stečeno znanje, tvrdnje na radnom listiću te informacije do kojih je došao na sigurnim internetskim stranicama (npr. Hrvatska enciklopedija), analizira što je mogao i znao kromanjonac u odnosu na krapinskog neandertalaca</p> <p>- učenik radom u grupi piše odgovor na pitanje postavljeno u problemskom zadatku prema zadanom pravilu (cijela grupa radi jedno izvješće o rezultatima rada) u kojem argumentira je li krapinski neandertalac bio na visokom stupnju razvoja</p> <p><i>U ovom problemskom zadatku ne postoji točan ili netočan odgovor. Važno je da članovi grupe rasprave i argumentiraju svoj stav. Očekivana argumentacija je da je krapinski neandertalac bio napredan u odnosu na čovjekove pretke koji</i></p>

su živjeli prije njega, a da je u odnosu na kromanjonca bio na nižem stupnju razvoja.

2. tim – učenik radom u grupi, koristeći stečeno znanje i informacije do kojih dolazi na internetu, izdvaja materijalne povijesne izvore karakteristične za vučedolsku kulturu

- učenik radom u grupi, koristeći stečeno znanje i informacije do kojih dolazi na internetu, objašnjava vučedolsku kulturu pomoću naslova i najvažnijih karakteristika vučedolske kulture

- učenik radom u grupi dizajnira poster o vučedolskoj kulturi

- učenik radom u grupi izrađuje poster o vučedolskoj kulturi na papiru veličine A4 (cijela grupa izrađuje jedan poster)

Učitelj prati rad učenika te po potrebi pomaže.

Učenik se zamjenjuje s drugim timom, učenik – domaćin ostaje u svom timu.

Učenik – domaćin objašnjava novopridošlim suučenicima do kojih zaključaka su došli/kako su i zašto dizajnirali poster.

Učenik koji se zamijenio za zadatak daje svoje mišljenje i predlaže nove ideje.

Nakon određenog vremena učenik se vraća u svoj tim.

Učenik – domaćin izlaže rezultate rada.

Učitelj pita učenike je li im u radu pomoglo znanje stečeno posjetom muzeju Kraneamus i Muzeju vučedolske kulture (Ako su učenici posjetili te muzeje).

Učitelj moderira rad.

Učitelj može pratiti rad nekoliko učenika te im dati usmeno ili pisano povratnu informaciju o radu.

Učenik zajedno sa suučenicima i učiteljem formativno ocjenjuje radove prema unaprijed određenim rubrikama, a ako je unaprijed dogovoreno može se provesti i sumativno vrednovanje (preporučujem formativno vrednovanje).

Prijedlozi rubrike za kriterijsko vrednovanje sastavka i postera nalaze se u prilogima.

Završni dio sata

Učenik samovrednuje svoj rad i vrednuje rada grupe u digitalnom alatu Mentimeter (pogledati poveznice na multimedijске i interaktivne sadržaje ili na sadržaji koji se koriste).

Na kraju sata, može se provesti i aktivnost minuta za kraj u kojoj učenik izdvaja gdje se na ovom satu stečena znanja/vještine mogu upotrijebiti u svakodnevnom životu.

**Sadržaji koji se koriste u
aktivnostima**

- zadatak u digitalnom alatu Learning Apps
<https://learningapps.org/watch?v=p0huhfo1v19>
- primjeri izrade vrednovanja kao učenje u Mentimeteru
<https://www.mentimeter.com/s/cb119b40a307819fe0c6054f4ee78790/30c5eb743378/edit?>
<https://www.mentimeter.com/s/d638a13dffeee86fcd0ad5bb78599faf/052dff7e445f/edit>
<https://www.mentimeter.com/s/87d499f2cc67571200a7d9f2fc7ee0f6/df3b09f909a9/edit>
- tvrdnje o krapinskom neandertalcu
- sadržaji o krapinskom neandertalcu i vučedolskoj kulturi koje učenici pronalaze na internetu
Hrvatska enciklopedija -<http://www.enciklopedija.hr/> (posjet 3. srpnja 2019.)
Muzej krapinskih neandertalaca – <http://www.mkn.mhz.hr/> (posjet 3. srpnja 2019.)
Muzej vučedolske kulture – <http://vucedol.hr/hr/> (posjet 3. srpnja 2019.)
- Rekonstrukcija života krapinskog neandertalca iz Kraneamusa – muzeja krapinskog neandertalca
<https://www.google.com/search?q=krapinski+neandertalac&client=firefox-d&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=RZg5mlJpxNbrvM%253A%252CXq1HIUHy8PWpPM%252C&vet=1&usg=AI4kTa zeFdHSBLcMbTmT5rl2BpQVwxQ&sa=X&ved=2ahUKEwJFxbz65rjAhXP1qQKHT5Bo8Q9QEwC3oECAYQDA#imgrc=RZg5mlJpxNbrvM:&vet=1> (posjet 5. srpnja 2019.) ili
<http://www.mhz.hr/Ustrojbene%20jedinice/Muzej%20krapinskih%20neandertalaca> (posjet 5. srpnja 2019.)
- Vučedolska golubica, stranica Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske
<http://www.mvep.hr/hr/o-hrvatskoj/kulturna-bastina/razno/vucedolska-kultura/> (posjet 5. srpnja 2019.)
- rubrika za kriterijsko vrednovanje teksta trodijelne strukture Prilagođeno prema: Bujan, Alenka i dr. 2018. *Radna nelektorirana verzija metodičkog priručnika za nastavni predmet Geografija u 5. razredu osnovne škole, 3. tema – vrednovanje – Planet Zemlja*. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb.
Preuzeto u digitalnom alatu OneNote (posjet 2. srpnja 2019.)
- rubrika za kriterijsko vrednovanje postera Prilagođeno prema: Bujan, Alenka i dr. 2018. *Radna nelektorirana verzija metodičkog priručnika za nastavni predmet Geografija u 5. razredu osnovne škole, 5. tema –*

	<p><i>vrednovanje – Reljef na Zemlji i u Hrvatskoj.</i> Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb. Preuzeto u digitalnom alatu OneNote (posjet 2. srpnja 2019.)</p>
<p>Primjeri vrednovanja za učenje, vrednovanja kao učenje ili naučenog uz upute</p>	<p>Vrednovanje za učenje</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisana argumentacija o stupnju razvijenosti krapinskog neandertalca (sastavak/tekst trodijelne strukture prema zadanim kriterijima) - poster - minuta za kraj - praćenje aktivnosti tijekom sata i nakon sata <p>Vrednovanje kao učenje</p> <ul style="list-style-type: none"> - samovrednovanje i vrednovanje rada u grupi (u prilogima je predložen primjer koji se može napraviti u digitalnom alatu Mentimeter ili kao Lista za procjenu) <p>Vrednovanje naučenoga</p> <p>1. Od zadanih pojmova sastavi priču o krapinskom neandertalcu. Pojmove ne moraš upotrebljavati redom kojim su navedeni. Moraš upotrijebiti sve pojmove. Za svaki pravilno upotrijebljeni pojam dobit ćeš jedan bod. U ovom zadatku možeš osvojiti šest bodova.</p> <p>Pojmovi: vatra, Hušnjakovo brdo, Dragutin Gorjanović-Kramberger, 130 000. g. pr. Kr., lov, špilja</p> <p>2. Od zadanih pojmova sastavi priču o vučedolskoj kulturi. Pojmove ne moraš upotrebljavati redom kojim su navedeni. Moraš upotrijebiti sve pojmove. Za svaki pravilno upotrijebljeni pojam dobit ćeš jedan bod. U ovom zadatku možeš osvojiti šest bodova.</p> <p>Pojmovi: keramika, Dunav, Vučedolska golubica, kuće, kovači bakra, 3 000. g. pr. Kr.</p>
<p>Razrađeni problemski zadaci, zadaci za poticanje kritičkog razmišljanja, kreativnosti i/ili istraživački zadaci; ovisno o predmetu i nastavnoj temi</p>	<p>Problemski zadatak – naveden u prilogima</p> <ul style="list-style-type: none"> - način vrednovanja naveden u prilogima <p>Zadatak za poticanje kreativnosti</p> <p>Izradite poster o vučedolskoj kulturi.</p> <p>Na posteru mora biti najmanje jedan crtež, naslov te četiri karakteristike/informacije kojima biste predstavili/opisali vučedolsku kulturu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - poster se izrađuje na papiru veličine A4 - način vrednovanja naveden u prilogima
<p style="text-align: center;">DODATNI ELEMENTI¹</p>	

¹ Sastavni elementi prijave koji omogućuju dodanu vrijednost provedbi javnog poziva. Nisu obavezni, ali nose dodatne bodove u skladu s kriterijima procjene Metodčkih preporuka.

Poveznice na više odgojno-
obrazovnih ishoda različitih
predmeta ili očekivanja
međupredmetnih tema

Hrvatski jezik

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_10_215.html

OŠ HJ A.5.1.

Učenik govori i razgovara u skladu s interesima, potrebama i iskustvom.

OŠ HJ A.5.3.

Učenik čita tekst, izdvaja ključne riječi i objašnjava značenje teksta.

OŠ HJ A.5.4.

Učenik piše tekstove trodijelne strukture u skladu s temom.

Likovna kultura

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_162.html

OŠ LK A.5.1.

Učenik istražuje i interpretira različite sadržaje oblikujući ideje koje izražava služeći se likovnim i vizualnim jezikom.

Informatika

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_03_22_436.html

Nakon pete godine učenja predmeta Informatika u domeni Informacije i digitalna tehnologija učenik:

A.5.1 pronalazi i vrednuje informacije.

MPT Učiti kako učiti

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_154.html

uku A.2.1.

1. Upravljanje informacijama

Uz podršku učitelja ili samostalno traži nove informacije iz različitih izvora i uspješno ih primjenjuje pri rješavanju problema.

uku A.2.2.

2. Primjena strategija učenja i rješavanje problema

Učenik primjenjuje strategije učenja i rješava probleme u svim područjima učenja uz praćenje i podršku učitelja.

uku A.2.3.

3. Kreativno mišljenje

Učenik se koristi kreativnošću za oblikovanje svojih ideja i pristupa rješavanju problema.

uku A.2.4.

4. Kritičko mišljenje

Učenik razlikuje činjenice od mišljenja i sposoban je usporediti različite ideje.

uku B.2.2.

2. Praćenje

Na poticaj učitelja učenik prati svoje učenje i napredovanje tijekom učenja.

uku B.2.4.

4. Samovrednovanje/samoprocjena

	<p>Na poticaj učitelja, ali i samostalno, učenik samovrednuje proces učenja i svoje rezultate te procjenjuje ostvareni napredak. uku D.2.2.</p> <p>2. Suradnja s drugima Učenik ostvaruje dobru komunikaciju s drugima, uspješno surađuje u različitim situacijama i spreman je zatražiti i ponuditi pomoć.</p> <p>MPT Upotreba IKT-a https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_150.html ikt A.2.1. Učenik prema savjetu odabire odgovarajuću digitalnu tehnologiju za obavljanje zadatka. ikt C.2.2. Učenik uz učiteljevu pomoć ili samostalno djelotvorno provodi jednostavno pretraživanje informacija u digitalnome okružju.</p> <p>MPT Osobni i socijalni razvoj https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_153.html osr A.2.3. Razvija osobne potencijale. osr B.2.2. Razvija komunikacijske kompetencije. osr B.2.4. Suradnički uči i radi u timu.</p> <p>MPT Poduzetništvo https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_157.html pod A.2.1. Primjenjuje inovativna i kreativna rješenja. pod A.2.2. Snalazi se s neizvjesnošću i rizicima koje donosi. pod B.2.2. Planira i upravlja aktivnostima.</p>
Aktivnost u kojima je vidljiva interdisciplinarnost	Hrvatski jezik – učenik piše sastavak/tekst trodijelne strukture na zadanu temu, čita, izdvaja, govori Likovna kultura – likovno i vizualno interpretira sadržaj Informatika – pronalazi i vrednuje informacije na internetu
Aktivnosti koji obuhvaćaju prilagodbe za učenike s teškoćama	Predlažem da učenici koji imaju prilagodbu zadatak rade s ostalim učenicima u grupi/timu, a za ponavljanje učenik može kod kuće ili sljedeći sat riješiti zadatke koji se nalaze u priložima.
Aktivnosti za motiviranje i rad s darovitim učenicima	Učenici mogu izraditi poster o vučedolskoj kulturi u digitalnom alatu Canva.

Upute za kriterijsko vrednovanje kompleksnih i problemskih zadataka i/ili radova esejskoga tipa	Upute za kriterijsko vrednovanje postera i teksta trodijelne strukture navedene su u prilogu.
Projektne zadaci (s jasnim scenarijima, opisima aktivnosti, rezultatima projekta, vremenskim okvirima)	
Poveznice na multimedijске i interaktivne sadržaje	Zadatak u digitalnom alatu: https://learningapps.org/watch?v=p0huhfo1v19 Primjeri izrade vrednovanja kao učenje u Mentimeteru: https://www.mentimeter.com/s/cb119b40a307819fe0c6054f4ee78790/30c5eb743378/edit? https://www.mentimeter.com/s/d638a13dffeee86fcd0ad5bb78599faf/052dff7e445f/edit https://www.mentimeter.com/s/87d499f2cc67571200a7d9f2fc7ee0f6/df3b09f909a9/edit
Prijedlozi vanjskih izvora i literature	Hrvatska enciklopedija - http://www.enciklopedija.hr/ (posjet 3. srpnja 2019.) Muzej krapinskih neandertalaca – http://www.mkn.mhz.hr/ (posjet 3. srpnja 2019.) Muzej vučedolske kulture – http://vucedol.hr/hr/ (posjet 3. srpnja 2019.) Rekonstrukcija života krapinskog neandertalca iz Kraneamusa – muzeja krapinskog neandertalca https://www.google.com/search?q=krapinski+neandertalac&client=firefox-d&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=RZg5mlJpxNbrvM%253A%252CXq1HIUH8PWpPM%252C&vet=1&usg=AI4kTa_zeFdHSBLcMbTmT5r12BpQVwxQ&sa=X&ved=2ahUKEwiFxbz65rjAhXP1gQKHT5Bo8Q9QEwC3oECAYQDA#imgrc=RZg5mlJpxNbrvM:&vet=1 (posjet 5. srpnja 2019.) ili http://www.mhz.hr/Ustrojbene%20jedinice/Muzej%20krapinskih%20neandertalaca (posjet 5. srpnja 2019.) Vučedolska golubica, stranica Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske http://www.mvep.hr/hr/o-hrvatskoj/kulturna-bastina/razno/vucedolska-kultura/ (posjet 5. srpnja 2019.)

	<p>Preuzeto u digitalnom alatu OneNote (posjet 2. srpnja 2019.) Bujan, Alenka i dr. 2018. <i>Radna nelektorirana verzija metodičkog priručnika za nastavni predmet Geografija u 5. razredu osnovne škole, 3. tema – vrednovanje – Planet Zemlja.</i> Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb.</p> <p>Preuzeto u digitalnom alatu OneNote (posjet 2. srpnja 2019.) Bujan, Alenka i dr. 2018. <i>Radna nelektorirana verzija metodičkog priručnika za nastavni predmet Geografija u 5. razredu osnovne škole, 5. tema – vrednovanje – Reljef na Zemlji i u Hrvatskoj.</i> Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb.</p> <p>Karavanić, Ivor. 2004. <i>Život neandertalca.</i> Školska knjiga. Zagreb.</p>
--	---

Prilozi

Tvrđnje o krapinskom neandertalcu

Je li krapinski neandertalac bio na visokom stupnju razvoja?

Poznao je vatru koju je koristio u različite svrhe.

Živio je u špilji. Nije sam gradio nastambe.

Izrađivao je nakit što dokazuje da je bio tehnički napredan.

U krapinskoj špilji pronađen je veliki broj ljudskih kostiju. U prošlosti su istraživači smatrali kako je to dokaz da je bio ljudožder. Najnovija istraživanja pokazuju da je špilja možda bila mjesto ritualnog pokopavanja mrtvih.

Bio je nomad u neprestanoj potrazi za hranom i skloništem.

Izrađivao je različita kamena oruđa – batiće, strugala, šiljke, noževe, pile, svrdla.

Možda se služio govorom ili nekom vrstom znakovne komunikacije.

Iako su već u starije kameno doba nastala najstarija umjetnička djela, u špilji na Hušnjakovom brijegu nisu pronađene slike, crteži ili kipovi.

Zadaci:

1. Je li krapinski neandertalac bio na visokom stupnju razvoja?

Napišite odgovor na postavljeno pitanje u obliku sastavka.

Odgovor mora sadržavati uvod u kojemu u najmanje dvije rečenice navedite o kojem pitanju ste raspravljali te koje izvore informacija ste koristili.

U razradi objasnite u najmanje četiri rečenice način na koji ste došli do zaključka (Što ste uspoređivali?, Koje su vam se informacije činile najbitnije?...).

U zaključku u najmanje dvije rečenice navedite odgovor na postavljeno pitanje te zašto ste donijeli takav zaključak.

2. Vučedolska kultura

Izradite poster o vučedolskoj kulturi.

Na posteru mora biti najmanje jedan crtež, naslov te četiri karakteristike kojima biste predstavili/opisali vučedolsku kulturu.

Rubrika za kriterijsko vrednovanje teksta trodijelne strukture

U izradi je korišten primjer iz literature, preuzeto u digitalnom alatu OneNote, posjet 2. srpnja 2019. Bujan, Alenka i dr. 2018. *Radna nelektorirana verzija metodičkog priručnika za nastavni predmet Geografija u 5. razredu osnovne škole, 3. tema – vrednovanje – Planet Zemlja*. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb.

Objašnjenje:

Primjer je preuzet iz Radne nelektorirane verzije metodičkog priručnika za nastavni predmet Geografija u 5. razredu osnovne škole, 3. tema – vrednovanje – Planet Zemlja (Primjer rubrike za kriterijsko vrednovanje eseja).

Rubrika je nadopunjena i prilagođena ovom zadatku. Rubrika se može koristiti za formativno i/ili sumativno vrednovanje.

Elementi vrednovanja sastavka	1 bod (potrebno doraditi)	2 boda (djelomično)	3 boda (u potpunosti)
Struktura	Sastavak sadržava dio zadane strukture te nije razrađen u dovoljnom broju rečenica.	Sastavak sadržava zadanu strukturu, ali nije razrađen u dovoljnom broju rečenica.	Sastavak sadržava uvod u najmanje dvije rečenice, razradu u najmanje četiri rečenice te zaključak u najmanje dvije rečenice.
Sadržaj	Sastavak sadržava manji dio informacije kojima se daje odgovor na postavljeno pitanje u problemskom zadatku. Učenik pokušava iznijeti svoj osobni stav vezan uz temu, ali bez argumentiranog objašnjenja.	Sastavak sadržava veći dio informacije kojima se daje odgovor na postavljeno pitanje u problemskom zadatku. Učenik iznosi svoj osobni stav vezan uz temu, ali ga nedovoljno obrazlaže.	Sastavak sadržava informacije kojima se daje odgovor na postavljeno pitanje u problemskom zadatku. Učenik iznosi svoj osobni stav vezan uz temu te ga argumentirano obrazlaže.
Pravopis i gramatika	Pravopisna i gramatička pravila hrvatskoga standardnog jezika koriste se nedosljedno i slabo.	Djelomično se poštuju pravopisna i gramatička pravila hrvatskoga standardnog jezika.	Poštuju se pravopisna i gramatička pravila hrvatskoga standardnog jezika.

Prijedlog za sumativno vrednovanje teksta trodijelne strukture

bodovi	ocjena
9 - 8	5
7	4
6 -5	3
4	2
3 - 0	1

Rubrika za kriterijsko vrednovanje postera

U izradi je korišten primjer iz literature, preuzeto u digitalnom alatu OneNote, posjet 2. srpnja 2019. Bujan, Alenka i dr. 2018. *Radna nelektorirana verzija metodičkog priručnika za nastavni predmet Geografija u 5. razredu osnovne škole, 5. tema – vrednovanje – Reljef na Zemlji i u Hrvatskoj.*

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Zagreb.

Objašnjenje:

Prijedlog je preuzeta iz Radne nelektorirane verzije metodičkog priručnika za nastavni predmet Geografija u 5. razredu osnovne škole, 5. tema – vrednovanje – Reljef na Zemlji i u Hrvatskoj (Rubrike za kriterijsko vrednovanje plakata).

Rubrika je nadopunjena i prilagođena ovom zadatku. Rubrika se može koristiti za formativno i/ili sumativno vrednovanje.

Elementi vrednovanja postera	1 bod (potrebno doraditi)	2 boda (djelomično)	3 boda (u potpunosti)
Idejno rješenje postera	Nazire se idejno rješenje, ali ono nije sasvim provedeno.	Idejno rješenje postoji, ali se ne ističe originalnošću.	Kreativno i originalno idejno rješenje.
Pisani povijesni sadržaj na postera	Poster daje informacije o vučedolskoj kulturi koje nisu sasvim točne.	Poster daje uglavnom točne informacije o vučedolskoj kulturi	Poster daje točne informacije.
Slikovni povijesni sadržaj na posteru	Poster daje informacije o vučedolskoj kulturi koje nisu sasvim točne.	Poster daje uglavnom točne informacije o vučedolskoj kulturi	Poster daje točne informacije.
Kvaliteta crteža i urednost postera	Poster je prihvatljive urednosti s crtežom/crtežima slabije kvalitete.	Poster je osrednje uredan s dobrim crtežom/crtežima.	Poster je uredan, a crtež/crteži kvalitetni.

Prijedlog za sumativno vrednovanje postera

bodovi	ocjena
12 – 11	5
10 – 9	4
8 - 7	3
6	2
5 - 0	1

Lista za procjenu – vrednovanje kao učenje

Elementi	Zaokruži ocjenu (1 je najniža, a 5 najviša ocjena)				
Kojom bi ocjenom ocijenio svoj doprinos izvršenju današnjih zadataka?	1	2	3	4	5
Kojom bi ocjenom ocijenio uspješnost rješavanja zadataka u svojoj grupi?	1	2	3	4	5
	Odgovor				
Navedi dvije stvari u kojima si danas bio uspješan.					
Navedi dvije stvari koje bi mogao poboljšati u svom budućem radu.					
Navedi dvije stvari u kojima ste kao grupa bili posebno uspješni.					
Navedi dvije stvari koje ste, eventualnu, kao grupa mogli bolje odraditi.					

Problemski zadatak: Je li krapinski neandertalac bio na visokom stupnju razvoja?

Prethodno znanje tj. što učenici već znaju i razumiju vezano uz ovaj aspekt učenja?

Učenici su stekli znanja o krapinskom neandertalcu. U četvrtom razredu posjetili su Muzej krapinskih neandertalaca.

<p>Ishodi učenja:</p> <p>Učenik: - argumentira da je krapinski neandertalac bio napredan u odnosu na čovjekove pretke koji su živjeli prije njega, a da je u odnosu na kromanjonca bio na nižem stupnju razvoja - analizira što je mogao i znao krapinski neandertalac u odnosu na čovjekove pretke prije njega - analizira što nije mogao i nije znao krapinski neandertalac u odnosu na kromanjonca</p>	<p>Kriteriji uspješnosti</p> <p>Učenici će argumentirati kako je krapinski neandertalac bio na višem stupnju razvoja u odnosu na čovjekove pretke prije njega te na nižem stupnju razvoja u odnosu na ljude poslije njega. Učenici će zaključiti kako je, ukupno gledajući, krapinski neandertalac bio na visokom stupnju razvoja. Zaključit će što je koristio, a bilo je važno za njegov život (npr. vatra) te koji nam nalazi dokazuju da je poznao sofisticiranije tehnike (npr. izrada nakita).</p>		
<p>Izvori</p> <p>Tvrdnje o životu neandertalca Internet Slike – materijalni povijesni izvori, slikovni povijesni izvori</p>	<p>Vokabular</p> <p>Krapinski neandertalac Visok stupanj razvoja Tehnički napredan</p>		
<p>Međupredmetna povezanost</p> <p>Učenici su radili špiljsko slikarstvo na nastavnom predmetu Likovna kultura.</p>	<p>Procjena rizika</p> <p>Nije primjenjivo.</p>		
<p>Aktivnosti učitelja</p> <p>1. Pitam učenike imaju li dovoljno informacija za odgovor na pitanje „Je li krapinski neandertalac bio na visokom stupnju razvoja?“ Dijelim učenicima tvrdnje o životu krapinskog neandertalca i zamolim da ih pročitaju. Zatim pitam učenike kako mogu iskoristiti ove informacije da im pomognu odgovoriti na pitanje?</p>	<p>Aktivnosti učenika</p> <p>1. Očekujem da će učenici shvatiti kako im je potrebno više informacija kako bi odgovorili na postavljeno pitanje. Trebali bi shvatiti da im tvrdnje daju dodatne informacije uz pomoć kojih će lakše dati odgovor.</p>	<p>Diferencijacija</p> <p>1. Neki učenici nisu stekli dovoljno znanja o neandertalcima.</p>	<p>Prilike za vrednovanje</p>

<p>2. Učenici u grupama kategoriziraju tvrdnje. Objasniti ću im da, iako me zanima zaključak do kojeg će doći, više me zanima način na koji će organizirati i klasificirati tvrdnje kako bi došli do odgovora.</p> <p>3. Govorim učenicima kako dodatne informacije, ako su im potrebne za odgovor na pitanje, mogu pronaći na internetu (u sadržajima koji se koriste tijekom sata navedene su sigurne stranice koje učenici mogu koristiti).</p> <p>4. Zadajem u pisanom obliku učenicima zadatak. Napišite odgovor na postavljeno pitanje u obliku sastavka. Odgovor mora sadržavati uvod u kojemu u najmanje dvije rečenice. U uvodu navedite o kojem pitanju ste raspravljali te koje povijesne izvore ste koristili. U razradi objasnite u najmanje četiri rečenice način na koji ste došli do zaključka (Što ste uspoređivali?, Koje su vam se informacije činile najbitnije?...). U zaključku u najmanje dvije rečenice navedite odgovor na postavljeno pitanje te zašto ste donijeli takav zaključak.</p>	<p>2. Učenici zajednički klasificiraju tvrdnje kako bi odgovorili na pitanje „Je li krapinski neandertalac bio na visokom stupnju razvoja?“ Govorim im kako od njih očekujem iznošenje zaključka do kojeg su došli, ali i načina kako su došli do tog zaključka.</p> <p>3. Učenici će potražiti, ako misle da im je potrebno, dodatne informacije.</p> <p>4. Očekujem kako će učenici na početku razvrstavati tvrdnje koje pokazuju da je ili nije bio na visokom stupnju razvoja. Očekujem kako će dio učenika potaknuti suučenike u grupi na razvrstavanje tvrdnji uspoređujući neandertalca s čovjekovim predcima prije njega (Radili smo tekst o Lucy.) te na uspoređivanje krapinskog neandertalca i kromanjonca.</p> <p>Očekujem kako će neke grupe koristiti digitalne materijale. Učenici svoje odgovore iznose u pisanom obliku.</p>	<p>2. Pomoći grupama kojima je pomoć potrebna. Ako učenici samostalno neće krenuti s razvrstavanjem tvrdnji, predlažem im da razvrstaju tvrdnje koje pokazuje da je ili nije bio na visokom stupnju razvoja.</p> <p>4. Govorim učenicima kako je osim donošenja odgovora važno raspraviti i potkrijepiti argumentima zaključke do kojih su došli.</p>	<p>2. Iz ove aktivnosti vidi se kako učenici funkcioniraju u grupnom radu.</p> <p>4. Pisani odgovor.</p>
--	---	---	--

Zadatci za učenice s teškoćama

1. Pozorno promotri sliku i odgovori na pitanja?

Izvor ilustracije: Kraneamusa – muzej krapinskog neandertalca

https://www.google.com/search?q=krapinski+neandertalac&client=firefox-d&tbm=isch&source=iu&ctx=1&fir=RZg5mlJpxNbrvM%253A%252CXq1HIUHy8PWpPM%252C%20&vet=1&usg=AI4_kTa_zeFdHSBLcMbTmT5rl2BpQVwxQ&sa=X&ved=2ahUKewjFxbz65rjAhXP1qQKHT5Bo8Q9QEwC3oECAYQDA#imgrc=RZg5mlJpxNbrvM:&vet=1 (posjet 5. srpnja 2019.)_ili

<http://www.mhz.hr/Ustrojbene%20jedinice/Muzej%20krapinskih%20neandertalaca> (posjet 5. srpnja 2019.)

a) Gdje je živio krapinski neandertalac?

b) Za što je koristio vatru?

c) Od čega je izrađivao odjeću?

2. Pozorno promotri sliku i odgovori na pitanja?

Izvor ilustracije: Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske

<http://www.mvep.hr/hr/o-hrvatskoj/kulturna-bastina/razno/vucedolska-kultura/> (posjet 5. srpnja 2019.)

1. Što je prikazano na slici?
2. Kojoj kulturi pripada prikazana posuda?
3. Pored kojega se grada razvila kultura kojoj pripada posuda prikazana na slici?